

Musa Güney Resimlerinde Hava, Su ve Toprak Elementlerinin Dışavurumsal Yansımaları

Tuğçe Şenol¹

ÖZ

Dışavurum Kuramı; Sanatçı merkezli bir yaklaşım olup 19.yüzyıla geçiş sürecinde sanatçıların doğanın gerçek görünümlerini ve toplumun hareket tarzını yakalamak yerine kendi öznel, deneyimlerini araştırdıkları bir yaklaşımdır. Psikanalizin kurucusu Freud (Psikolog, 2018) 'a göre, sanat eseri sanatçının iç dünyasının dışavurumudur ve eserin incelenmesi ile de sanatçının ruh hali analiz edilebilmektedir. Musa Güney, çalışmalarında tabiatın bize sunmuş olduğu güzellikleri doğada bulunan hava, su ve toprak elementlerinin kendisinde yarattığı izler ile dışarıya vurmaktadır. Güney 'i etkileyen bu üç element izleyiciye tuval üzerinde kübist ve geometrik biçim formları içerisinde aktarılmaktadır. Bu çalışmanın amacı Musa Güney eserlerini kavramsal ve teknik açıdan ele alarak dışavurumun doku ve renklerini araştırmaktır. Musa Güney eserlerini dışavurum akımının etkisinde kübist ve geometrik form kombinasyonları ile irdelemektir. Çalışma belgesel tarama tekniği yöntemi ve sanatçı ile yapılan 18 Mayıs 2021 tarihli görüşme sonucunda oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Kübist, Tabiat, Dışavurum, Doku*

Expressional Reflections of Air, Water and Soil Elements in Musa Güney Paintings

ABSTRACT

Expression Theory is an artist-centered approach in which artists investigate their own subjective experiences, rather than capturing the real appearances of nature and the movement style of society during the transition to the 19th century. According to Freud, the founder of psychoanalysis (Psychologist, 2018), the work of art is the expression of the artist's inner world and the mood of the artist can be analyzed by examining the work. In his works, Musa Güney reveals the beauties that nature has presented to us with the traces created by the elements of air, water and soil in nature. These three elements affecting Güney, are conveyed to the viewer in cubist and geometric form forms on the canvas. The aim of this study is to examine Musa Güney's works from a conceptual and technical point of view and to investigate the texture and colors of expression. This study was created as a result of the documentary scanning technique method and the interview with the artist dated May 18, 2021.

Keywords: *Cubist, Nature, Expression, Texture*

¹Yüksek Lisans, İstanbul Aydın Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Görsel Sanatlar Bölümü, tugcealks@gmail.com, Orcid no: 0000-0003-3644-5346
Geliş Tarihi: 23 Ekim 2021, Kabul Tarihi: 26 Ekim 2022
DOI: 10.17932/IAU.SANAT.2015.015/sanat_v08i16004

GİRİŞ

Geçmişten günümüze insanoğlunun yaşam olgusunun bir parçası olan tabiat sunmuş olduğu eşsiz güzellikler ve imkanlar ile yaşamdaki değerini bizlere göstermektedir. Aldığımız hava, içtiğimiz su ve bastığımız toprak biz insanoğlunun kimi zaman unuttuğu kimi zaman da önemsemediği değerler bütünüdür. Bu çalışmanın temel konusu, sanatçı Musa Güney ve onun resimleri ile tabiatta unutulmuş ya da görmediğimiz /görmezden geldiğimiz farklı yönlerini bizlere sanat yoluyla sunmaktır. Doğada fark edemediğimiz tabiatın dokusunu görünmez görünür kılan sanatçı kübist kavramlar, geometrik formlar ile kullandığı renkler ve dokular bütünüyle izleyiciye bunun önemini hatırlatmak istemiştir.

Çalışmada Musa Güney' in yaşamına da değinilirken çalışmanın asıl konusu tabiat anlatımının Güney üzerindeki izdüşümsel dışavurumu ile izleyicide bıraktığı hisler oluşturmaktadır. Bu çalışma ile tabiat ve sanat, hava , su ve toprak gibi üç ana elementin, sanatçıda bıraktığı dışavurumsal yansımalar bağlamında biçimsel ve içeriksel bakımdan incelenmektedir.

Çalışmada sanatçının kısa bir yaşam özeti verildikten sonra eserlerinde işlediği tabiat unsurları ile bu unsurların kendisinde bıraktığı izlerin dışavurumsal yorumlamaları yapılmış, ayrıca küratörlerin ve sanat eleştirmenlerinin yorumlarına yer verilmiştir.

Musa Güney' in tabiata olan tutkusunun ve bu tutkunun kendi iç dünyasındaki etkilerinin dışavurumsal yansımalarının tuvale aktarılması ayrıca izleyici ile buluşması açısından, belgesel tarama yöntemi ve sanatçı görüşmesi sağlanarak yapılan bu çalışma doğanın kübist ve geometrik formlar eşliğinde sanata dönüşmesi bağlamında literatüre kazandırılmayı amaçlamıştır.

Musa Güney Özgeçmişi

“1975 yılında Artvin Yusufeli’nde doğan sanatçı, Erzurum Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Tasarım Bölümü’nden 1999 yılında mezun olmuştur. Grafik tasarım alanında birçok firmada art direktör olarak çalışmış, aynı zamanda üniversite yıllarında başlayan profesyonel resim hayatını sürdürmüştür. Birçok ulusal ve uluslararası sergide eserleri sergilenmiştir” (Şen, 2021).

Güney 18 Mayıs (2021) röportajında doğaya olan hayranlığını: “ *Doğaya olan hayranlığım resimlerimin konusunu belirlemede en önemli esin kaynağıdır. Yalnız; resimlerimde doğayı objektif bir gerçeklik olarak değil, doğanın bende bıraktığı izdüşümlerini eserlerime yansıtıyorum*” diyerek ifade etmektedir.

Sanat - İnsan - Tabiat

Sanatçı doğaya olan ilgisinin ve hayranlığının çocukluk yıllarından itibaren geldiğini söylerken doğanın eşsizliğinin, havanın, toprağın, suyun, ağaçların, çalılarının, taşın, duvarların kendisinde hissettirdiği etkileri, gerçekliğinden farklı olarak üzerinde oluşturduğu izdüşümsel yorumlamalar ile dışavurarak ifade etmektedir.

Sanat yaparken var olanı gerçek bir şekilde izleyiciye yansıtmaya çalışmak yerine Güney aslında kendisinde oluşan izdüşümselliği yansıtarken bakış farklılığını ortaya koymaktadır.

Sanatçı itilmiş, atlanmış bir detayın sanatın gücüyle nasıl bir esere dönüştüğü en güzel örneklerini bize vermektedir. Güney, aslında dönüm noktasını ayağına takılan deforme olmuş bir tahta parçasının, sanata bakış açısını değiştirdiğini vurgulamaktadır. Duvardaki döküntülerin, çalı çırpının kendisinde oluşturduğu döngü ve heyecan ile

Resim 1. Ferruh Başağa, 'Soyut (geometrik resim)', 1987

çalışmalarına yansıtması bizlere doğanın ve aslında atladığımız her detayın ne kadar değerli ve hayati bir parça olduğunu sunmaktadır (Güney, 2021).

Musa Güney'in çalışmalarına baktığımızda aslında soyut resim yapmadığını, somutu yani var olan gerçekliği direk resmetmediği için çalışmalarının okunmadığını bu yüzden yaptığı çalışmaların soyut olarak algılandığını söyleyebilmekteyiz. Bu bağlamda Türk Resim Sanatı içinde soyutlamaya en güzel örnekler ise sanatçı Ferruh Başağa'nın eserlerinde yer almaktadır. Ferruh Başağa'nın resimleri incelendiğinde sanatçının çalışmalarında özellikle kuş soyutlamalarına yer verdiği görülmektedir. Musa Güney'de çalışmalarındaki doğayı soyutlama eğilimi ile izleyiciye aktarmaktadır. Musa Güney'in doğaya olan hayranlığı ve düşkünlüğü çalışmalarının konusunu ve gidişatını belirlemek için en önemli ilham kaynağı olurken, sanatçı çalışmalarında tabiatı olduğu gibi gerçekliği ile resmetmek yerine kendisinde bıraktığı izleri, yansıma-

ları izleyiciye kübist ve geometrik formlar aracılığıyla vermektedir.

Sanatçının doğadan esinlendiği bu üç ana elementin; sanat, insan ve tabiat ile harmanlanarak izleyiciye yansıtması suyun berekliliği, toprağın kokusu ve havanın esintisini tuval üzerinden doğrudan hissettirmeyi amaçlamaktadır.

Figüratif Etkilerden Tabiatın İzdüşümüne Geçiş

Musa Güney'in ilk dönem çalışmalarına baktığında figüratif etkiler izleyiciyi karşılamış olsa da aslında bugünde çalışmalarının önemli bir parçası olan doku tekniği ile karşımıza çıkmaktadır. Sanatçı o dönemlerde dahi doğa ile olan bütünlüğünü tekniksel anlamda tuvaline yansıtırken günümüzde ise doku sanatçının tuvalinde dışavurumsal soyutlamanın bir parçası olmuştur. Güney çalışmalarındaki dışavurumsal etkiyi kübist ve geometrik eğilimlerin beraberinde, kullandığı renkler ile de izleyiciye sunmaktadır.

Resim 2. 'Kırıntı', TÜYB, 194*130cm, 2011

Resim 3. Çalışmadan bir kesit doku örneği

Güney'in ilk dönem figüratif resimlerinden, tabiatın soyutlanmasına geçişini tanımlarken Resim 2.'deki çalışmada köpek figürünü kapattığımız zaman tabiatın izdüşümsel yansımalarının doku örneği net bir şekilde izleyiciyi karşılamaktadır (Güney, 2021).

Sanatçının doku anlayışı ve izdüşümsel arayışları kendisinin doğaya olan tutkusunu kendi iç dünyasının dışavurumu olarak

resmetmesine sebep olmaktadır. Güney'in doku yapmadaki ustalığının sebebini her parçanın en ince detayına kadar incelemesinde yatmakta olduğu görülmektedir. Figüratif çalışmalarda tabiatın izdüşümüne geçiş sanatçı için bir dönüm noktası olurken; "ben her şeyi farklı görür ve gördüğümdeki her detayı farklı bir bakış açısı ile ele alırım" diyen Musa Güney çalışmalarında aslında sanata bakışını ve duruşunu bizlere bu şekilde ifade etmektedir (Güney, 2021).

Resim 4. 'Catharsis I', Tuval üzerine yağlıboya, 40 cm x 40 cm, 2011

İzdüşümsel Sergiler

Musa Güney çalışmalarındaki tabiatın gerçekliğinden uzak izdüşümsel yansımaları, ele aldığımız sergilerinde ayrıntılı bir şekilde görülmektedir. Sergiler ve sanatçı ile ilgili küratör ve sanat eleştirmenlerinin de birkaç yazısına değinmekte yarar vardır. Bu bağlamda ressam İsmail Tetikçi'nin 2013 yılında Non / Art isimli grupla sergiye katılan Musa Güney ve eserleri hakkında kaleme aldığı; "*Musa Güney'in tabiat karşısında ki deneysel yaklaşımı bütün işlerinden okunmakta. Bitmek tükenmek bilmeyen bir ar-*

zuyla, çoğunlukla soyut diyebileceğimiz bir görünüyü bizlere izlettiriyor. Mondrian'da evrilen ağacın serüveni, Musa Güney'de doğanın metamorfozu gibi. Başlarda salt doğa görünümleri resmederken artık tamamen aza indirgenmiş bir reellik söz konusu resimlerinde. Temelinde rengin ve ritmik bir biçim anlayışının hakim olduğu bu resimlere dinamizmin resmi demek de mümkün. Onun izlediği dünya çoğu zaman yatay, dikey ve diyagonal formların ritmine dönüşmüş ve bunu yüzeyde betimlemiştir. Güney'e ait fırça mührü, her resmini onun yaşayan enerjisi gibi damgalamaktadır..." (Tetikçi, 2013).

İsmail Tetikçi'nin bu tanımlamaları doğrultusunda Güney'in çalışmaları, bahsedilen soyutlamayı tabiat üzerinden sanat diliyle aktarmada deneysel yaklaşımın önemine vurgu yapmaktadır.

Resim 5. Fotoblok Üzeri Karışık Teknik, 30*30 cm, 2013

Musa Güney'in solo sergisi "Katarsis" 2014 yılında küratör Mehmet Lütfi Şen' in kalemine şu şekilde yansımaktadır: "Musa Güney'in "Katarsis" sergisi hiçbir şeyin yerini tutmak derdinde olmayan günümüz genç kuşak resim sanatının yetkin bir ör-

Resim 6. Fotoblok Üzeri Karışık Teknik, 80*100cm, 2013

neği olarak karşımızda. Grafik ve fotoğraf alanlarında da özel çalışmalara imza atan Güney tablolarında bir şey anlatmıyor. O anlamın ve zihnin algılayabileceği sınırın üstünde tutuyor fırçasını. Onun tavizsiz sanat duruşunda her bir resmin varoluşu kendine mahsus bir formülle inşa ediliyor. Bu eserlerle sanatsal ilişki kurmanın yolu da izleyenlerin onları kendi içlerinde yaratmalarından geçiyor” (Şen, 2014).

Mehmet Lütfi Şen’ in dediği gibi, Güney’in çalışmalarında var olanın ötesinde bir algı yorumu izleyiciyi tabiatla buluşturmakta ve aslında algısal farklılığın en güzel örneklerini yine izleyiciye sanat üzerinden sunmaktadır. Sanatçının ele aldığı renkler ve biçimsel formlar izleyici belleğinde farklı tabiat tasvirlerinin de oluşmasını mümkün kılmaktadır.

Nilgün Yalçinkaya, Musa Güney’in sanatı üzerine 2016 yılındaki “Katarsis-3” sergisi ile ilgili kaleme aldığı yazısında: “Her gün üzerinde yürüdüğümüz, basarken varlığını aklımıza bile getirmediğimiz ancak uğruna savaşlar yapılacak, kanlar dökülecek kadar önemlidir toprak... Susuz, havasız ve topraksız yaşayamayacağımız gerçeği her an burnumuzun dibindedir. Bu üç elementin üçü de en az birbirleri kadar değerli ve en az birbirleri kadar hayatidir. Yaşam karmaşasında çoğu şeyi görmediğimiz, gözümüzün önündeki birçok değeri fark etmediğimiz gibi; toprak, su ve havadaki değişiklikleri, sahip oldukları zengin renkleri, içerdikleri doğal sanatı da nadiren içselleştirebilmekteyiz. Musa Güney, gerçekliğinden haberdar olduğumuz ancak sanata konu olduklarında çoğunlukla “soyut” değerlendirmelerle karşımıza çıkan bu hayati elementlerin “gerçek” olduklarını ve resmedildiklerinde dahi sahip oldukları gerçeklikten hiçbir şey kaybetmediklerini resimlerinde

bizlere kanıtlıyor sanki... Gerek kullandığı renkler, gerekse doku yaratmadaki başarısı bizlere bu üç elementin üzerinde yeniden düşünmemiz gerektiğini göstermekte son derecede başarılı olan Musa Güney’in resimlerinde; toprağın dişi, doğurgan, bereketli ve besleyiciliğini; suyun yansıma gücü ve bilgeliği, aynı zamanda soğukluk, değişkenlik ve gizliliğini; havanın içeriğinde ise ateş ve suyun birleşimini, erkeksiliğini, fikir ve muhakeme unsurlarını temsil eden bir hayat nefesi olduğunu hissetmekteyiz. Musa Güney’in resimlerinde yeniden hayat buluşuyla birlikte, onlarsız yaşamayacağımız bu üç elementi yeniden keşfedip; hava, su ve toprağın dokularıyla sarılıp sarmalanıyoruz...” (Yalçinkaya, 2016) diyerek izleyicinin ve okuyucunun da eserlerin içerisinde kaybolmasına olanak sağlamaktadır.

Resim 7. 126x170 cm, TÜYB, 2016

Resim 8. 130x196 cm, TÜYB, 2016

Habib Gerez Güney resmi için “Güzellik zaten doğada gizli, mahirlik onu ortaya çıkarabilmekte. Musa Güney işte bunu ustaca yapıyor. Çünkü o doğaya aşık ve insanın doğanın bir parçası olduğunun farkında. Farkındalık ise kendimizi hangi alanda ifade edersek edelim daha başarılı sonuçlara ulaşmamızda en büyük etken. Çünkü farkındaysak obje, nesne, figür, zaman, mekan,... ile kurduğumuz ilişki, aradaki perdeler, duvarlar kalkarak, daha samimi ve daha içselleştirdiğimiz kapılardan geçiyor.” (Gerez, 2016) yorumunu yapmaktadır.

Nilgün Yalçınkaya gibi Habib Gerez ‘ de Güney’ in çalışmalarında toprak ve doğa tutkusu üzerinden yorumlamalarda bulunmaktadır. Nilgün Yalçınkaya var olan toprak olgusunu yaptığı yorumlamalar ile oldukça iyi açıklarken aslında Güney’ in dışavurumsallığıyla tuvaline yansıyan toprağında aynı toprak olduğunun vurgusunu yapmaktadır.

“Katarsis” serisinin ilkini projelendiren Küratör Mehmet Lütfi Şen “Güney’in resimleri sevinci, acıyı, çiçeği, yağmuru, toprağı... koymuyor önümüze. Onlarla göz teması kurduğumuzda yağın yağmurun tadından ıslanıyoruz. Resmin karşısında durduğumuzda içimizi taze toprak kokusu doluyor ya da çocukluğumuzda topladığımız yabancı menekşeler yeniden açıyor benliğimiz-

de. Bazen de tabloların girift boşluğunda kaybettiğimiz şeyler birikiyor ve onların yoksunluğu dolduruyor yüreğimizi. Güney bize doğayı betimlemiyor, onlara bakınca içimizdeki doğa özlemini ayaklandırıyor. Onun tablolarında hazır konacağımız hiç bir şey yok bence. Bu tablolarda çıkacağımız yolculuk kendi bilinmezlerimize götürüyor bizi. Bu sanatsal temas başka hiç bir yapıdan edinemeyeceğimiz, içimizdeki bilinmezlerden yapılmış bir deneyim ekliyor benliğimize” (Şen, 2016) diyerek aslında resimlerdeki hissedilen duygu durumlarını en içten şekilde yaşamamızın perdesini bizlere aralamaktadır.

Resim 9. Tuval üzerine yağlı boya, 110 cm x 200 cm, 2020

Resim 10. Tuval üzerine yağlı boya, 60 cm x 200 cm, 2020

Resim 11. Tuval üzerine yağlı boya, 80 cm x 200 cm, 2020

Sanatçının "Zerre" 2021 sergisinin de küratörlüğünü yapan Mehmet Lütfi Şen sanatçının bu serisi için de şu tanımlamayı yapmaktadır: " İzleyicisine şahidi olamadığı makro alemi, mikro boyutta yeniden yaratıp sunuyor. Resimle sanatsal ilişki kurduğumuzda bu eser 'ne anlatıyor' sorusunun ötesine geçip bir insanlık halini yaşıyor buluyoruz kendimizde. Güney tablolarında kendimizi deneyimlememiz için kılavuz kaptanlık yapıyor adeta. Bu kılavuzluk izleyicisini kendi bilinmezinin ekspertizi kılıyor ve sanatsal bir kurgunun tarafı olmaya zorluyor. Bu eserler doğayı yansıtmıyor bakınca tabiatın kokusunu ciğerlerinize çekmenize fırsat sunuyor sadece" (Şen, 2021).

Resim 12. 'Zerre', TÜYB, 2021

Resim 13. 'Zerre', TÜYB, 2021

SONUÇ

Tabiatın güzelliğinin başlı başına bir sanat eseri olduğu kavramı Musa Güney çalışmaları ile gözler önüne çıkarken sanatçı dışavurumsal yaklaşımı ile izleyicisine unutulmuş bu döngüyü tekrar hatırlattığı görülmektedir. Sanatçının doğaya olan tutkusu, özlemi, hayranlığı ve bunu doğal gerçekliğinden ziyade kendinde oluşan yansımalar ile dışavurumcu bir tavırla izleyiciye aktarma eğilimi yine izleyiciyi var olan tabiata teslim olmaya yönlendirmektedir. Sanatın en güzel ve saf halinin içinde bulunduğumuz doğanın yine kendisi olduğu gerçeğinden uzaklaşmadan kullandığı renkler ve doku arayışı, sanatçının alanında ne kadar farklı ve değerli bir bakış açısına sahip olduğunun da kanıtıdır.

KAYNAKÇA

Tetikçi, İ. (2013). *Non Art Sergi Kataloğu*

Şen, M. L. (2014). *Katarsis Sergi Kataloğu*

Yalçınkaya, N. (2016). Musa Güney. *Katarsis-3 Sergi Kataloğu*.

<http://www.musaguney.com/hakkimizda.php> adresinden erişildi (14.07.2021).

Gerez, H. (2016). Galeri Soyut. *Katarsis-3 Sergi Kataloğu*. <https://www.galerisoyut.com.tr/musa-guney-2016/#basin-bulteni-tab> adresinden erişildi (15.07.2021).

Psikologo, (Aralık 5, 2018). Sanat Kuramları <https://psikologo.com/sanat-kuramlari/> adresinden erişildi (13.10.2022).

Şen, M. L. (2016). Turkish Paintings . *Katarsis-3 Sergi Kataloğu*. http://www.turkish-paintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=3955 adresinden erişildi (12.07.2021).

Şen, M. L. (2021). Beyoğlu Belediyesi. *Zerre Sergi Kataloğu*.

<https://beyoglu.bel.tr/duyurular/musa-guney-zerre-resim-sergisi/> adresinden erişildi (14.08.2021).

GÖRSEL KAYNAKÇA

Başaga, F. (1987). İstanbul Modern Sanat Müzesi. (Görsel1).

<https://www.istanbulmodern.org/tr> adresinden erişildi (12.07.2021).

Güney, M. (2011). İstanbul Tuyap Sanat Fuarı. (Görsel2), (Görsel3).

https://www.artmajeur.com/it/musaaart/news?open=contact_header adresinden erişildi (14.07.2021).

Güney, M. (2011). Sanat Gezgini. (Görsel4).

<https://www.sanatgezgini.com/musa-guney-tuval-uzerine-yagliboya-catharsis-i> adresinden erişildi (14.07.2021).

Güney, M. (2013). Bir Başka İstanbul. (Görsel5).

<https://www.aysegulayhakyez.com/2014/09/musa-guney> adresinden erişildi (14.07.2021).

Güney, M. (2014). Sanat Gezgini. (Görsel6).

<https://www.sanatgezgini.com/musa-guney-tuval-uzerine-yagliboya-catharsis-i> adresinden erişildi (14.07.2021).

Güney, M. (2016). Galeri Soyut. (Görsel7), (Görsel8). <https://www.galerisoyut.com.tr/musa-guney-2016/> adresinden erişildi (14.07.2021).

Güney, M. (2020). Sanat Gezgini. (Görsel9),(Görsel10),(Görsel11).

<https://www.sanatgezgini.com/musa-gu-ney-tuval-uzerine-yagliboya-catharsis-i> adresinden erişildi (14.07.2021).

Güney, M. (2021). Beyoğlu Belediyesi Resmi Sayfası. (Görsel12),(Görsel13).

<https://beyoglu.bel.tr/duyurular/musa-gu-ney-zerre-resim-sergisi/> adresinden erişildi (14.07.2021).

Görüşmeler

Güney,M. (2021) Sanatçı ile atölyesinde yapılan görüşme, İstanbul: 18 Mayıs